

RADICAAL-LINKS

In de machinekamer van de Parti du Travail Belge

Hoe ‘cool Raoul’ Wallonië inpalmt

De PTB groeit als kool in Wallonië. Dat is voor een groot stuk te danken aan hyperactieve en alomtegenwoordige PTB-leden die onder de strakke regie van de nationale partijleiding hun ideeën aan de man brengen. *Knack* ging kijken hoe radicaal-links de harten en de geesten van de Walen verovert.

Door HAN RENARD en JEROEN ZUALLAERT, tekening SERGE BAEKEN

‘U weet toch dat marxisten elke ochtend een kind opeten?’ Een raspande schaterlach rolt over de Grand Place in Hoi, een stadje in het oosten van de provincie Luik. Aan het woord is Ruben Garcia Otero (52), gediplomeerd acteur, bibliothecaris en voorzitter van de plaatselijke basisgroep van de Parti du Travail Belge, de Franse benaming voor Partij van de Arbeid. De oude man met het beige petje tegen wie de opmerking gericht is, kan er smakelijk om lachen. Hij vertelt dat hij er nog niet uit is of hij die marxisten wel vertrouwt, maar dat hij graag eens over politiek wil komen praten. De heren wisselen e-mail-adressen uit. De PTB is als bamboe: soms kun je ze gewoon zien groeien.

Hoi is anders niet meteen de plek waar de proletarische revolutie in aantocht lijkt. De kinderkopjes en de houten gevelwerken aan de middeleeuwse gebouwen doen meer denken aan het statige Namen dan aan het dertig kilometer stroomafwaarts gelegen Luik. Maar sinds januari heeft ook Hoi een eigen PTB-afdeling. Die vergadert – oh ironie – in het voormalige PS-lokaal boven een café op de Grand Place. In enkele maanden tijd verzamelde Garcia Otero een harde kern van aanhangers, die samen twee zogeheten basisgroepen vormen. Dat zijn groepen waarin PTB-activisten eenmaal per maand samenkomen om over brandende politieke thema’s te praten.

‘Het begint me stilaan boven het hoofd te groeien’, zegt Garcia Otero, terwijl hij een stevige pint bestelt. ‘Ik ben op den duur bang om

naar het provinciehoofdkwartier in Luik te gaan. Ik krijg elke keer een map vol nieuwe leden mee, om kennis mee te gaan maken. Het zijn er al meer dan tweehonderd sinds begin dit jaar. Ik kan het niet meer bijbenen.’

‘We screenen onze kandidaten’

Hoi is een van de 32 gemeenten waarvan nu al vaststaat dat de PTB er in 2018 aan de gemeenteraadsverkiezingen deelneemt. Behalve in en rondom oude industriesteden zoals Charleroi, La Louvière en Luik – rode burchten met een hoge werkloosheid en dito armoede – wil de PTB voet aan de grond krijgen in meer burgerlijke centrumsteden zoals Doornik of Verviers. Eind september, klinkt het op het PTB-partijhoofdkwartier, zal een definitieve lijst van maximaal 50 gemeenten worden vastgelegd. Dat de partij in 2018 in hooguit 50 van de 262 Waalse gemeenten aan de verkiezingen deelneemt, lijkt een zwakgebod, maar het is een weloverwogen keuze, zegt ULB-politicoloog Pascal Delwit, die in 2014 een boek schreef over de interne PVDA- ➤

‘We krijgen geregeld gewezen PS’ers op bezoek die beweren het licht te hebben gezien.’

keuken: 'Liever aanwezig in minder gemeenten, en daar dan doorbreken en heel veel media-aandacht genereren.'

Qua uitstraling heeft het hoofdkwartier in de Brusselse Lemonnierlaan meer weg van een Scandinavische meubelzaak die biologisch afbreekbaar speelgoed verkoopt dan van het kloppende hart van een marxistische partij. In de boekenwinkel heeft Peter Mertens' *Graailand* een prominente plaats, maar je vindt er ook de laatste roman van Jeroen Olyslaegers. De blitse T-shirts van Angela Davies of Che Guevara contrasteren met het vaak oubollige propagandamateriaal van andere politieke partijen. De PTB-merchandising oogt cool en fris.

Sinds 2014 groeit de laatste unitaire partij van België in alle peilingen. Die groei is voornamelijk een Waals fenomeen: volgens een peiling van marketingbureau Dedicated Research eind juni zou de PTB bij verkiezingen vandaag maar liefst 25 procent van de stemmen halen, een vervienvoudiging in vergelijking met de verkiezingen van 2014. Maar ook in Vlaanderen zou de partij gevoelig stijgen, tot meer dan 7 procent. De partij telt over heel België al meer dan 10.000 leden, een aantal dat zeker in tijden van politieke schandalen hard blijft groeien.

'We zijn minder dogmatisch geworden. We vertrekken meer vanuit de concrete bezorgdheden van de mensen.'

Partij-ideoloog David Pestieau

'Die fenomenale groei zorgt evenwel voor grote uitdagingen', zegt vicevoorzitter en partij-ideoloog David Pestieau (48), die al enige tijd de studiedienst leidt. 'Het gaat ons voor de wind, maar we moeten het hoofd koel houden. Het is bijvoorbeeld erg verleidelijk om onder invloed van de goede peilingen nu in zo veel mogelijk gemeenten kandidatenlijsten in te dienen, maar dat zou contraproductief zijn. Wij willen de samenleving diepgaand veranderen. Dat krijg je niet voor elkaar als je overhaast onstabiele partijstructuren uitbouwt.'

Aan enthousiasme is er anders geen gebrek, benadrukt Pestieau. 'We worden overspoeld door sympathisanten die in hun eigen gemeente een lijst willen indienen. Velen moeten we teleurstellen.' De partijleiding gruwelt van politiek amateurisme en is beducht voor een zeepbelscenario, waarbij de partij na één verkiezingsoverwinning wegens onkunde uiteenspat. 'We screenen onze kandidaten', legt Pestieau uit. 'Wij willen geen arrivisten die een graantje komen meepikken van ons succes, maar zich eigenlijk niet met de partij identificeren. We krijgen geregeld gewezen PS'ers op bezoek die beweren het licht te hebben gezien. Alleen blijkt bij nader inzien vaak dat ze in hun eigen partij aan de kant zijn geschoven.'

In principe komen er alleen lijsten in gemeenten waar PVDA-PTB minstens een jaar een goed georganiseerde afdeling

heeft. 'Ik denk dat heel wat zittende Waalse burgemeesters daardoor nu al opgelucht ademhalen.' (lacht)

Mohammed Ali

Hoewel critici beweren dat de oude revolutionair-maoïstische leerstellingen nog altijd de kern van het PVDA-PTB gedachtegoed vormen, zeggen partijkopstukken dat de partij sinds het vernieuwingscongres van 2008 ingrijpend is veranderd. Er werd afstand genomen van foute buitenlandse roergangers als Mao, Stalin en de Noord-Koreaanse Kim-dynastie. Ook Pestieau, ondertussen al 22 jaar lid van de partij, maakte de doctrinaire periode mee, maar zegt dat zijn gedachtegoed is geëvolueerd. 'Om het met Mohammed Ali te zeggen: een man die de wereld hetzelfde ziet op zijn vijftigste als op zijn twintigste, heeft dertig jaar van zijn leven verspild. Wij zijn als partij ideologisch opgeschoven en minder dogmatisch en sectarisch geworden. We vertrekken vandaag minder vanuit de theorie en meer vanuit de concrete bezorgdheden van de mensen.'

Ook op formeel vlak is er veel veranderd: politieke marketing is bij de PVDA-PTB geen scheldwoord meer. Weg is de dram-

merigheid van de beginjaren, toen verkiezingsaffiches vaak op een integraal hoofdstuk uit een marxistisch handboek leken. Vandaag communiceert de partij snedig, scherp en kort op de bal. Peter Mertens muntte bijna op zijn eentje het begrip 'graaien' in de Wetstraat. Tijdens de schandalen rond Publifin en Samusocial in Franstalig België, lanceerde de partij de slogan '*La politique c'est servir, pas se servir*' – politiek is dienen, niet jezelf bedienen. En als de zittende Waalse partijen er wegens de politieke crisis niet in slagen het kijk- en luistergeld af te schaffen, komt de PTB stante pede met een catchy online petitie.

Maar het luisterende oor van de PTB heeft soms ook wat weg van het bekende verzoekplatenprogramma 'u vraagt, wij draaien'. PTB-verkiezingsprogramma's, lokaal of nationaal, komen sinds enkele jaren tot stand op grond van uitgebreide vragenlijsten die PTB-leden aan duizenden mensen voorleggen. Ook in september zullen de afdelingen van de gemeenten waar de PTB aan de gemeenteraadsverkiezingen deelneemt opnieuw de straat opgaan om na te gaan welke thema's de bevolking na aan het hart liggen. En zo nodig verandert de partij het geweer radicaal van schouder. Toen bleek dat in Luik niet de vervuulende verbrandingsoven maar wel de betalende vuilniszakken frustratie nummer één waren, werd de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2012 helemaal omgegooid.

‘We hebben onze manier van werken inderdaad drastisch veranderd’, zegt Germain Mugemangango (44), sinds eind maart de nieuwe Franstalige woordvoerder van de PTB. De politoloog met Rwandese roots behoort tot de nieuwe lichte PTB-kaderleden. Hij volgde Raoul Hedebouw op, die een nationale rol kreeg toebedeeld. ‘Cool Raoul’ is vandaag vaker te zien in de Vlaamse dan de Franstalige media, in de hoop dat zijn politieke sterrenstatus ook in Vlaanderen op de PVDA zal afstralen.

Germain Mugemangango, netjes in blauw hemd en jasje, praat honderduit aan de keukentafel van een verlaten partijgebouw van de PTB in een buitenwijk van Charleroi. Maar die rust is bedrieglijk. Ook in Charleroi en in de provincie Henegouwen, waarvoor Mugemangango partijverantwoordelijke is, draait de partij op volle toeren. Of het nu de strijd is tegen de sluiting van Caterpillar of het verzet tegen de invoering van betalend parkeren in de binnenstad, de PTB is op alle fronten aanwezig. ‘De sympathie van de mensen was er eigenlijk altijd al’, vertelt Mugemangango. ‘Charleroi en omgeving zijn een bolwerk van de arbeidersklasse. Maar wij waren als partij geen geloofwaardig alternatief in de ogen van veel mensen.’

‘Of we geen sociale woning kunnen fixen, vragen sympathisanten. Als we zeggen dat we zo niet aan politiek doen, worden ze boos.’

Ruben Garcia Otero, voorzitter van PTB-basisgroep in Hoei

Dat is veranderd, doordat de PS in diskrediet is geraakt en omdat de uiterst linkse voorstellen die de PTB op de agenda zet – kapitaal belastingen, multinationals op het matje roepen, een miljonairstak invoeren, investeren in publieke voorzieningen en in hogere uitkeringen – als muziek in de oren klinken van een verpauperde en door hoge werkloosheid getroffen arbeidersklasse.

Voeg daarbij dat PTB-verkozenen met een gemiddeld loon van 1500 à 2000 euro leven. Zo’n principiële soberheid doet het goed in tijden waarin politici van andere partijen zich aan immorele hebzucht te buiten lijken te gaan. ‘Uit onze enquête van 2014 bleek trouwens dat de armoede en niet de werkloosheid de hoofdzorg is van de inwoners van Charleroi’, zegt Mugemangango. Hij beseft wel dat onder de nieuwe aanhangers van de PTB in Charleroi nogal wat proteststemmers zitten. ‘Maar geef toe: ze zitten beter bij ons dan bij extreemrechts.’

Activisten

Een partijlidkaart bij PVDA betekent: handen uit de mouwen. Geen partij stopt zo veel energie in het politiek kneden en bewustmaken van nieuwe leden. ‘We organiseren vormingsavonden, waar we onze leden vertrouwd maken met onze ideeën’, vertelt Pestieau. ‘Partijleden moeten hun engagement

bewijzen. Dat kan op verschillende manieren: huis-aan-huis-bezoeken, projecten voor vluchtelingenwerk, deelname aan discussieavonden of manifestaties, aanwezig zijn bij stakingspiketten, petitieën organiseren. Onze leden moeten zelf de actoren worden van maatschappelijke verandering.’ Zonder de steun van een brede sociale beweging, zo is de overtuiging, lukt het nooit om de machtsverhoudingen in de samenleving te doen kantelen.

Ook in Hoei geldt dat de PTB geen leden werft, maar activisten. ‘We drukken onze leden op het hart dat ze zich moeten organiseren’, benadrukt Garcia Otero. ‘We zijn geen PS’ers die tegen de mensen zeggen dat we het wel in hun plaats zullen regelen.’

Maar ook in Hoei merkt Garcia Otero dat nieuwkomers niet altijd om de juiste redenen aansluiten. ‘We krijgen van sympathisanten geregeld de vraag of we geen sociale woning kunnen fixen of hen aan een baan helpen’, zegt Garcia Otero. ‘Als we hen antwoorden dat we zo niet aan politiek doen, worden ze boos. Wij zijn toch de partij van de werkmensen? Die cliëntelistische mentaliteit moet eruit. Het is eigenlijk tragisch: veel mensen komen bij ons omdat ze het cliëntelisme

van de PS beu zijn, maar ze hebben er geen idee van hoe het anders moet.’

De activistische aanpak van de PTB dient meerdere doelen. Het is een manier om leden politiek bewust te maken en partij-kaderleden te vormen, maar het is ook een strategie om met een beperkt electoraal gewicht toch invloed uit te oefenen. In Seraing, de gemeente met de grootste PTB-aanhang in Wallonië, is de partij ondanks haar oppositierol een kracht om rekening mee te houden. Toen het gemeentebestuur de tarieven voor de huisvuilophaling eind augustus vorig jaar sterk verhoogde, organiseerde de PTB het verzet. ‘Er kwamen mensen met tranen in de ogen in onze praktijk’, vertelt Muriel Krammisch (29), PTB-gemeenteraadslid in Seraing en arts bij de plaatselijke afdeling van Geneeskunde voor het Volk. ‘Sommingen hadden een rekening van honderden euro’s in de bus gekregen. Ze waren in paniek, omdat ze dat gewoon niet konden betalen.’

De lokale PTB-afdeling rook zijn kans voor een media-genieke protestactie. Meer dan tweehonderd sympathisanten kwamen opdagen op de gemeenteraad – meer volk dan de zaal aankan. Na die overrompeling besloot PS-burgemeester Alain Mathot het plan af te blazen. Een opmerkelijke terugtocht van een rode baron in een gemeente waar de Parti Socialiste al ➤

DE SPANNENDE ZOMER VAN STANDAARD BOEKHANDEL

Zin in een meeslepende dosis mysterie en intrige? Speur dan rond in onze zomerselectie van meer dan 30 bloedstollende toppers.

Heb je bovendien een klantenkaart van Standaard Boekhandel, dan krijg je bij aankoop van 2 boeken of e-books uit onze selectie 200 extra punten op je klanten-

kaart. Meteen goed voor € 3 korting bij je volgende aankoop!

Rep je naar Standaard Boekhandel of kijk voor meer info en alle voorwaarden op www.standaardboekhandel.be

Aan jou de keuze
Deflo
€ 17,50

Vind haar
Lisa Gardner
€ 19,99
€ 17,99 (Dwarsligger)

Ik tel tot tien
Linda Green
€ 17,50

Jager
Lars Kepler
€ 22,50

Het lijk in de boomgaard
Geert Van Istendael
€ 21,99

Tokyo Tapes Nr. 6-4
Hideo Yokoyama
€ 22,50

meer dan honderd jaar de absolute meerderheid heeft. 'We boeken dus wel degelijk resultaten', aldus Krammisch.

Seraing wordt een interessante casus bij de gemeenteraadsverkiezingen van volgend jaar. Als de PTB ergens helemaal doorbreekt, zal het in de stad van Cockerill zijn. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2012 haalde de PTB hier 14 procent van de stemmen, goed voor vijf gemeenteraadsleden. Het kan niet anders of de Parti Socialiste verliest er voor het eerst in honderd jaar zijn absolute meerderheid. Burgemeester Alain Mathot – zoon van de mythische Guy Mathot – wordt al jaren achtervolgd door fraudebeschuldigingen en juridische perikelen. Ook in de Publifin-affaire kwam hij in opspraak.

Tegelijk heeft de lokale afdeling nog veel werk voor de boeg, beseft Krammisch. 'Ik hoor mensen vaak zeggen dat ze voor ons gaan stemmen. Ik antwoord altijd dat dat niet genoeg is. Het is alleen door buitenparlementaire acties en door zo veel mogelijk anderen bij onze strijd te betrekken, dat we de samenleving echt kunnen veranderen.'

Misère au Borinage

In traditionele arbeidersbastions als Herstal, Seraing en La Louvière functioneren de groepspraktijken van Geneeskunde voor het Volk als ruggengraat voor de plaatselijke partijwerking. Dokters verstrekken er gratis zorg en voorzien ook vaak in psychologische en juridische hulp. Ook in Marcinelle geldt de artsenpost als een soort sociale antenne van de partij in de lokale gemeenschap. De praktijk is gehuisvest in een witgekalkt oud mijngebouw met een prachtige binnentuin. De buurt rondom roept echter herinneringen op aan de beruchte documentaire *Misère au Borinage* van Henri Storck uit 1933. Grauwe arbeidershuizen en slecht onderhouden straten, waar het spook van armoede doorheen waart.

De Antwerpse Sofie Merckx, dochter van 'dokter van het volk' en PVDA-politicus Kris Merckx, is hier sinds 1999 als huisarts aan de slag. Na haar studie geneeskunde in Antwerpen kwam ze met haar man naar Charleroi. Ze gingen er niet meer weg.

In 2012 behaalde de PTB bij de gemeenteraadsverkiezingen in Charleroi een magere 3,5 procent van de stemmen. Sofie Merckx (43) houdt sindsdien in de gemeenteraad in haar eentje de partijeer hoog. 'Ik werd in het begin vaak een

‘Onze voornaamste tegenstander is Commissie-voorzitter Jean-Claude Juncker.’

Muriel Krammisch, PTB-gemeenteraadslid in Seraing

We zijn 24/24 open op www.standaardboekhandel.be

Standaard Boekhandel
Je vindt er meer dan je zoekt

‘Sommige patiënten lijden zelfs honger. Die mensen moeten we eerst een boterham geven voor we ze kunnen onderzoeken.’

Sofie Merckx, dokter van het volk in Charleroi

beetje neerbuigend bejegend’, vertelt ze lachend. ‘Andere politici zeiden dat ik een *bisounours* of troetelbeer-politica was, een naïeve dromer.’ Maar dankzij het goede resultaat van de PVDA in 2014, ‘het fenomeen-Hedebouw’ en de stijgende peilingen, wordt Merckx nu wél au sérieux genomen. Ook hier boekte de partij met haar strijdlust opmerkelijke resultaten. Zo moest het stadsbestuur terugkomen op zijn plannen om de naschoolse opvang fors duurder te maken.

De verwachtingen voor 2018 liggen dan ook vele malen hoger dan in 2012, al beseft Merckx ook dat Waals minister-president Paul Magnette er nog steeds heel populair is. ‘Als iemand de PS kan redden, is hij het’, vindt Merckx. ‘Bovendien is de PS in deze stad heel sterk verankerend en hebben ze altijd kandidaten die heel veel mensen kennen.’ Toch is er naar haar gevoel ‘een politieke aardverschuiving’ gaande.

Zelfs in haar dagelijkse consultaties voelt Merckx de sfeer veranderen. ‘Mijn patiënten willen nu vaak met mij over politiek praten. Alsof heel veel mensen opeens doorhebben dat wij echt op een andere manier aan politiek doen, en oprecht ijveren voor solidariteit en hervordering.’

De voorbije jaren heeft Merckx onder haar patiënten de rauwe armoede zien toenemen. ‘De werkloosheid was hier de voorbije twintig jaar altijd hoog, maar er was een sociaal vangnet. Door allerhande hervormingen verliezen werklozen hun uitkering en zelfs het leefloon en andere vormen van OCMW-steun zijn voorwaardelijk, en beperkter dan vroeger.’ Het gevolg, aldus Merckx, is dat veel meer mensen ‘totaal uit de boot vallen’ en daardoor onmogelijk hun leven opnieuw op de sporen krijgen. Sofie Merckx ziet de laatste jaren zelfs patiënten die honger lijden. ‘Die mensen moeten we eerst een boterham geven voor we ze kunnen onderzoeken.’

Nu en dan worden er vraagtekens gezet bij de politieke activiteiten van de zogenaamde rode dokters. Enkele maanden geleden beschuldigde de Franstalige zakenkrant *L’Echo* de PTB ervan medische dossiers van patiënten te misbruiken om kiezers te ronselen. Een broodjeaapverhaal, aldus Sofie Merckx, verspreid door een vroegere medewerker. ‘Indien wij het medisch beroepsgeheim zouden schenden, had men ons allang een proces aangedaan.’

Maar uiteraard zijn de groepspraktijken ook ‘actiecentra’, aldus Merckx. En dus hangen er bij de ingang grote posters van het Manifesta-festival dat de partij in september opnieuw op het strand van Bredene organiseert. Twee dagen muziek, dans, workshops, debatten, lezingen, kampeergelegenheid, gratis vervoer heen en terug en gratis babysit – en dat allemaal voor 16 euro. Vorig jaar waren er 16.000 bezoekers, dit jaar moeten dat er nog meer worden. Sofie Merckx vraagt haar patiënten bijvoorbeeld ook om de PTB-petitie voor de invoer-

ring van het zogenaamde kiwimodel voor betaalbare geneesmiddelen, te ondertekenen. ‘De meesten doen dat ook.’

Maar, zo schat de geëngageerde huisdokter: ‘Slechts 1 à 2 procent van onze patiënten is ook lid van de partij.’

Waalse vakbonden

Zelfs als de gepeilde topscore van 25 procent niet wordt gehaald, valt te verwachten dat de PTB danig versterkt uit de verkiezingen van 2018 en 2019 komt. Wat is de partij met dat nieuwe electorale gewicht van plan? Weinig, vermoeden experts. Politicoloog Pascal Delwit ziet de partij ‘hooguit op gemeentelijk niveau’ bestuursverantwoordelijkheid opnemen. ‘En dan nog.’

Delwit haalt het voorbeeld van Elio Di Rupo aan, die vorig jaar in Bergen de PTB uitnodigde om mee te besturen, nadat hij de MR uit de meerderheid had gegooid. ‘De PTB heeft dat aanbod afgewezen. En sowieso staan de andere Waalse partijen bijzonder wantrouwig tegenover de PTB. Een coalitie met de PTB is immers het beste recept om buitenlandse investeerders weg te jagen.’

De radicaal-linkse partij zelf heeft dan weer geen zin in een ‘Ecolo-scenario’, waarbij ze na één mislukte regeringsdeelname electoraal wordt weggevaagd. De eisen die de PTB stelt, zijn ook zo hoog dat de partij regeringsdeelname de facto uitsluit. Zo wil de partij alleen samenwerken met partijen die lak hebben aan de Europese begrotingsregels. De PTB wil tot elke prijs voorkomen hetzelfde lot als het Griekse Syriza te moeten ondergaan. In PVDA-kringen gold de partij van Aleksis Tsipras lange tijd als een zusterpartij. Toen Tsipras in het virtueel failliete Griekenland een parlementaire meerderheid haalde, leek even een Linkse Lente op til. Onder druk van Europa en de financiële markten maakte Tsipras een reuzenbocht en voerde hij integraal de opgelegde bezuinigingsplannen uit. Sindsdien zit de schrik er bij de PTB-achterban goed in. ‘Onze voornaamste tegenstander is Commissievoorzitter Jean-Claude Juncker’, zegt Muriel Krammisch uit Seraing. ‘Europa zal nooit tolereren dat een werkelijk linkse partij in België haar programma uitvoert.’

Maar machtsdeelname of niet, een mogelijke verkiezingsoverwinning van de PTB zal sowieso ingrijpende politieke gevolgen hebben. ‘Zelfs met 15 procent van de stemmen zal de PTB in Wallonië over aanzienlijk *blackmail potential* beschikken, al was het maar omdat de partij de Waalse coalitievorming danig zal bemoeilijken’, zegt Pascal Delwit. Dat ook de Waalse vakbonden grote sympathie voor de PTB hebben opgevat, is daarbij essentieel. Het toont aan dat de PTB in Wallonië de ideeënstrijd op links aan het winnen is. Zoals een anonieme vakbondstopman uit Charleroi het verwoordde: ‘Onze leden eten en drinken de woorden van Raoul Hedebouw.’ ●